

Võimalus valida

Igapäevasteks töödeks ja toimetusteks vajame me toitu. Söömine ei ole ainult paratamatus, vaid ka meeldiv tegevus. Aastaid on diabeetikutele räägitud dieedist ja piirangutest. Tänapäeva arusaamat diabeetikute toiduvalikust on muutunud ja need võiks lühidalt kokku võtta sõnadega — võimalus valida. Käesolevas brošüüris on toodud ülevaade erinevate toiduainete kalorsusest ja süsivesikute sisaldusest. Loodame, et selle abil saate koos oma tohtri või diabeediöega hõlpsamini koostada Teile sobiva toiduvaliku.

Diabeedi puhul on peamiseks probleemiks veresuhkru liiga kõrge tase. Üldreeglina ei tohiks diabeetiku veresuhkru tase tühja kõhuga olla kõrgem kui 7 mmol/l ning 2 tundi pärast sööki mitte üle 9 mmol/l. Glükohemoglobiini ($\text{HbA}_{1\text{c}}$) väärthus peaks olema alla 7,0%.

Oluline tegur, mis aitab veresuhkru taset normaliseerida, on süsivesikute õige kogus toidus. Optimaalne tasakaal tarbitud süsivesikute hulga, kehalise tegevuse ja kasutatud ravimite vahel tagab hea kontrolli diabeedi üle. Õiget toiduvalikut hõlbustab leivaühiku-süsteem (LÜ). Selle järgi võrdsustatakse kõik toidukogused, mis sisaldavad 10 – 12 g süsivesikuid.

1 leivaühik (LÜ) = 10 – 12 grammi süsivesikuid

Näiteks:

1/2 leivaviliu = 250 ml piima = 1 keedetud kartul = 1 õun = 1/2 banaani.

Saavutamaks head kontrolli diabeedi üle on vaja:

- teada, kui palju on toidus süsivesikuid,
- määräata arsti või diabeediöe abiga kindlaks, mis kellaajal ja mitu gramma süsivesikuid (LÜ) päevas vajate,
- teha toiduvalik oma võimaluste ja eelistuste järgi.

Toidusedeli koostamisel pidage meeles, et peale süsivesikute sisaldab toit ka rasvu ning valke. Hea suhkrutasakaalu saavutamiseks on oluline, et piiraksite rasva tarbimist, seda eriti siis, kui olete ülekaaluline. Loomsetele rasvadele tuleks eelistada taimseid rasvu. Juhul kui Teil on kõrge vererõhk, piirake soola tarbimist.

Kiiresti imenduvad või kaloririkkad toiduained

10 – 12 g süsivesikutele (1 LÜ) vastab:

PÄHKEL

90 g 620 kcal

MAAPÄHKEL

60 g 375 kcal

SARAPUUPÄHKEL

90 g 590 kcal

MANDEL

60 g 385 kcal

KASTAN

3 tükki

40 g 55 kcal

MARMELAAD

1 kuhjaga spl

25 g 55 kcal

MESI

1 servani spl

15 g 50 kcal

ŠOKOLAAD

30 g 170 kcal

SUHKUR

1 kuhjaga spl

12 g 50 kcal

Leib, teravilja- ja taignatooted, kartul

10 – 12 g süsivesikutele (1 LÜ) vastab:

MAISITERAD
(keedetud)
3 kuhjaga spl

60 g 65 kcal

**JAHU, MANNA,
TÄRKLIS**
1 kuhjaga spl

15 g 50 kcal

KARTUL
(keedetud) 1 keskmine

75 g 55 kcal

KARTUL
(praetud) 12 viilukest

35 g 90 kcal

KARTULIPÜREE
2 kuhjaga spl

90 g 80 kcal

POPCORN
10 kuhjaga spl

15 g 60 kcal

Piim

10 – 12 g süsivesikutele (1 LÜ) vastab:

PIIM
1 klaas

250 ml 165 kcal

HAPUPIIM
1 klaas

250 ml 160 kcal

JOGURT

100 g 100 kcal

Puuviljad

10 – 12 g süsivesikutele (1 LÜ) vastab:

ÕUN

1 keskmine

100 g 60 kcal

PIRN

1 keskmine

100 g 60 kcal

VIRSIK

1 keskmine

140 g 50 kcal

APRIKOOS

2 suurt

120 g 55 kcal

PLOOM

4 tükki

80 g 50 kcal

ARBUUS

(ilm kooreta) 1 viil

210 g 55 kcal

MELON

(ilm kooreta) 1 viil

130 g 50 kcal

VIIGIMARI

1 suur

70 g 55 kcal

MUREL

10 tükki

90 g 60 kcal

KIRSS
20 tükki

100 g 55 kcal

MAASIKAS
10 tükki

160 g 60 kcal

VAARIKAS
1 väike kauss

130 g 60 kcal

PÖLDMARI
1 väike kauss

140 g 70 kcal

MUSTIKAS
 $\frac{3}{4}$ väikest kaussi

90 g 55 kcal

VIINAMARI
9 suurt marja

70 g 50 kcal

BANAAN
 $\frac{1}{2}$ keskmist

80 g 50 kcal

APELSIN
1 väike

130 g 55 kcal

MANDARIIN
2 keskmist

150 g 55 kcal

GREIPFRUIT
 $\frac{1}{2}$ suurt

150 g 50 kcal

KIIVI
 $1\frac{1}{2}$ suurt

130 g 55 kcal

Mahlad

10 – 12 g süsivesikutele (1 LÜ) vastab:
(100% naturaalne mahl, ilma suhkruta)

VIIINAMARJAMAHL

70 ml

POHLMAHL

90 ml

ÖUNA- VÕI
APELSINIMAHL

100 ml

KIRSIMAHL

120 ml

GREIBIMAHL

130 ml

MUSTSÖSTRA- VÕI
VAARIKAMAHL

160 ml

PORGANDIMAHL

200 ml

TOMATIMAHL

300 ml

Juur- ja köögiviljad

10 – 12 g süsivesikutele (1 LÜ) vastab:

KEEDETU AEDOAD
3 kuhjaga spl

50 g 65 kcal

KEEDETU LÄÄTSED
2 kuhjaga spl

50 g 65 kcal

KUIVATATUD SOJA
4 servani spl

45 g 185 kcal

ROHELINE HERNES
9 kuhjaga spl
(konserv)

130 g 80 kcal

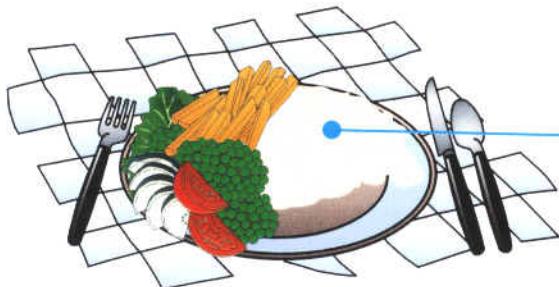
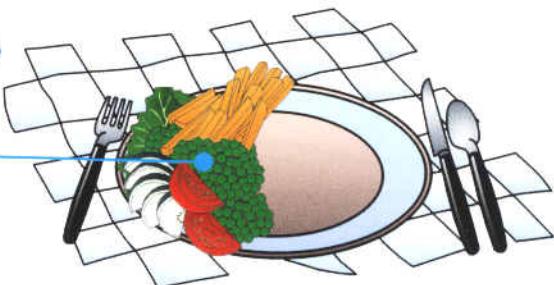
Süsivesikuid arvestamata võib süüa järgmisi köögivilju:

porgand, punapeet, seller, sibul, naeris, till, kapsas,
tomat, kurk, paprika ja kõik lehtköögiviljad.

Taldrikuvalem

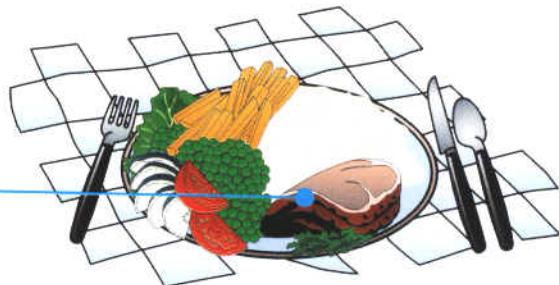

Vähemalt pool taldrikust peab olema täidetud juurviljade, kõögiviljade või toosalatiga.

Veerand taldrikust täitke kartuli, riisi või makaronidega.

Veerand taldrikust jäab liha- või kalatoodetele.

Joogiks võib olla vesi või rasavaba piim. Lisaks võib võtta paar viilu leiba. Magustoiduks võib süüa kas puuvilju või marju.

Kasulikud nõuanded diabeetikutele

Sööge iga päev vördses koguses süsivesikuid,
Suurema kehalise koormuse puhul sööge rohkem süsivesikuid.
Sööge palju juur- ja köögivilju.
Kontrollige rasva tarbimist. Seda eriti juhul, kui olete ülekaaluline.
Sööge liha mõodukalt.
Piirake soola kasutamist juhul, kui Teil on kõrge vererõhk.
Ärge liialdage alkoholiga.
Maksimaalne lubatud alkoholikogus päevas:

- kange alkohol — 50 – 100 grammi või
- kuiv vein — kuni 2 klaasi (eelstatult punane vein) või
- ölu — kuni 2 väikest pudelit (330 ml).

Arvestage, et 330 ml ölles sisaldub 10 – 12 g süsivesikuid (1 LÜ).
Ärge jooge alkohoolseid jooke tühja köhuga — see võib põhjustada hüpoglükeemiat.

Hüpoglükeemia sümpoomide esinemisel sööge või jooge midagi magusat.

Näiteks:

- 1 spl suhkrut,
- 1 spl mett,
- 1 klaas suhkrut sisaldavat karastusjooki (Coca-Cola, Fanta jne) või magusat marja- või puuviljamahla,
- 4 tbl glükoosi.

NB! Selles voldikus toodud nõuanded on üldised, täpsemaid soovitusi toiduvaliku kohta saate oma raviarstilt.

FlexPen® on eeltäidetud süstevahend, mis süstib insuliini täpselt ja kindlalt. Süstimine on lihtne ja võtab vähe aega.

- Lihtne kasutama õppida
- Suur ja selge skaala
- Annustamine 1 ühiku kaupa (1...60 ühikut)
- Mugav kasutada

Erinevaid süstevahendeid võrdlevas uuringus eelistas 82% diabeetikutest, arstidest ja õdedest **FlexPen®**-i teistele süstevahenditele*

Iga karbiga tasuta kaasa 5 NovoFine® nõela
Pakend 5x3 ml

Novo Nordisk A/S
Eesti Filiaal
Paldiski mnt 27
10612 Tallinn
Tel 6675050

*Lawton, S., Berg, B. Diabetes 2001; 50 (Suppl 2): A440.

FlexPen® ja NovoFine® on Novo Nordisk A/S kaubamärgid.
© november 2005 Novo Nordisk A/S 32/2005

FlexPen®
Let's people get on with their lives